

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Turške grozovitnosti v Bosniji.

Blizu 100 let pojema turška sila in evropski ministri so se že večkrat upali sultana opominjati in tudi žugati, da naj z kristijani pravičnije ravna. Sultan je to večkrat tudi storiti obečal; in to je bilo tudi vse; turški divjaki pa razsajajo proti kristijanom res strašansko, posebno v sosedni Bosniji unkraj Save. Tukaj divja sedaj turški straš, groza in smrt. Godijo se zopet vnebovpijoča zločinstva. Lani že so se Turki grozili, če bodo kedaj morali zopet v Azijo nazaj, da hočejo za seboj pustiti sama požarišča, razvaline in puščave pokrite s kristijanskimi umorjenci. In res, kakor da bi že slutili konec svojega gospodstva, pustošijo po nesrečni deželi, da začenja celo angleške, nemške in magjarske turkoljube groza sprehajati. Poročajo namreč sledeče:

„Mohamedansko prebivalstvo v Bosniji je silno razdraženo. Turški imami in derviši (popi) potujejo od mesta v mesto, od vasi do vasi in ščunjejo zoper kristijane. Okoli Tuzle in Serajeva je se bati, da se Turki naglo vzdignejo in posekajo vse kristijane. Braniti se ti nikakor ne morejo sami, ker jim je že od nekdaj prepovedano orožje nositi. Za letos so kristijani morali vse dače naprej plačati in sedaj terjajo turški uradniki dače prihodnjega leta in vrh tega 10 milijonov pijastrov, t. j. 2½ milijona goldinarjev vojne priklade. Turki delajo nasipe in šance okoli Serajeva, Banjeluke in na posavinskem pobočju, kristijani pa, stari in mladi, možki ženske z deco vred, morajo jim zemljo dovažati, za živč pa sami skrbeti. Bosenski turški poveljnik Naziv-paša je v serajevaškem in travniškem okraju ikazal pri kristijanah popisati vse zrnje in ga potem ograbiti in v turške žitnice spraviti. Nekemu lovanoviču je turški uradnik v Banjiluki dal desno oko odsekati, ker je nekaj kuruze prekril. Po sli severni Bosniji se klatijo čete turških razbojnikov in tolovajev, kateri kristijanske vasi požigajo, tolikor jih je od lani še ostalo, umarjajo ljudi in očenjajo vnebovpijoče grozovitnosti. Kar zamore,

to beži čez Savo v Avstrijo, zapustivši imetje roparskim baši bozkom.“ Da teh grozovitnosti, ki se tik naše južne meje godijo, naši avstrijsko-ogerski ministri nebi natančno izvedeli, to blizu ni misliti. Tem čudniše, tem nerazumljivše se nam mora dozdevati njihovo ravnanje ali prav za prav — neravnanje. Lani so daleč doli na Rumunskem nekateri judje bili tepeni in od policije zaprti in naposled iztirani, ker so brez gosposkinega dovoljenja po vaseh žganje točili. Kaj se je zgodilo? No, nemški poslanci na Dunaju in magjarski v Budimpeštu so takoj vstali ter ministre javno in nekako zažugajoče vprašali, ali so že izvedeli, kakoršne krivice se judom na Rumunskem godijo, in če so zvedeli, zakaj roke križem držijo in rumunske vlade ne opomnijo na dolžnosti pravice in človečnosti? Ali ministri so se kmalu opravičili, ker so zamogli odgovoriti, da je minister Andrassy že telegrafiral v Bukurešt in tamošnjo vladu tako dregnil, da je bilo judom takoj pomagano. Dobro, avstrijski Slavjani ne zavidamo judom, da pri avstrijsko-ogerskih ministrih toliko veljajo. Ali dovoljnijemo si želeči, da bi isti ministri tudi turškega sultana hotli jednako, in če bi treba bilo, še bolje dregniti, da bi prenehale vnebovpijoče krivice, katere se godijo kristijanom, zlasti našim slovanskim bratom na Turškem. Avstrijsko-ogerski ministri so večkrat javno že izrekli, da hočejo „ohraniti mir, stanje turškim kristijanom izboljšati in avstrijsko-ogerske koristi varovati.“ Prav, avstrijski Slovani smo te besede radi slišali, toda sedaj bi še radi kaj djanskega videli. Dogodki na Turškem namreč kažejo, da Turk za same besede naših ministrov malo mara. V Bosniji ni miru, marveč ondi divja najstrahovitiša vojska, ondi besni verski boj in grozovita revolucija. Turki ne umarjajo samo kristijanov, ampak oni utvrdujejo tudi posavinsko pobočje; to pa meri naravnost zoper nas; oni tega tudi ne tajijo, ampak se bahajo, da bodo čez Savo vdrli ter vse pokončali tjan do Dunaja in Prage. Večkrat so že res mejo prestopili, pri nas ropali in požigali, in pretečeni teden se je turški

poslanec na Dunaju predrznil naše ministre vprašati, zakaj nabirajo vojake na Savi? To je vendar že čezmerna ošabnost teh turških divjakov! Stanje se kristijanom v leta dnevih nikakor ni zboljšalo, kakor je grof Andrassy lani obetal, marveč se je očividno shujšalo; Turki razsajajo sedaj strahovitniše, kakor lani; njihova vnebovpijoča zločinstva merijo na iztrebljenje, na uničenje slavjanskih kristijanov. Taka strašna osoda pa ne more biti brez vplivanja na nas avstrijske Slované, ki smo onim nesrečnežem bratje po krvi, jeziku in krstu. Kri ni voda! Mi se zanimivamo in se moramo zanimivati za nje, ter želeli, da se jim hitrej ko selej djanski pomaga izpod turškega jarma in meča! Naši nemški sodržavljani so l. 1864. zahtevali in tudi dosegli, da je avstrijska vojska šla z prusko vred v Schleswig-Holstein in rešila tamošnje Nemce iz oblasti Dancov. Naš slovenski poslanec dr. Toman, ki žali Bog v prezgodnem grobu trobni, je ovo rešitev javno odobral za vračanje pozornost avstrijskih ministrov na tažno osodo Slovanov na Turškem. Blagi Toman je hotel reči, kakor je prav bilo, da je šla avstrijska vojna osvobodavljat Nemcev iz oblasti Dancov, jednako prav bi tudi bilo, da bi avstrijska vojna marširala o prvi priložnosti v Bosnijo osvobodavljat Slovanov iz turške sužnosti. Kakor je Toman mislil, sodil in želel l. 1864. tako mislijo, sodijo in želijo sedaj vsi avstrijski Slovani. Temu v dokaz so nam slovanski listi; kajti vsi slovanski, hrvaški, srbski, česki, rusinski in boljši poljski listi želijo osvobodjenje sosednih turških Slovanov s pomočjo Avstrije. Edini magjarski in nemški ustavoverski listi, koje pogosto sami judi pišejo, se temu protivijo. Nekateri nemški, zlasti konservativni, listi so naravnost za porazumljenje z Rusi in za osvojitve Bosnije. Pravijo: Bosnijo in Hercegovino obdajajo avstrijske dežele Dalmacija, Hrvatska in Slavonija od treh strani; deželi ste torej za naše napredovanje na jadranskem morju potrebni in pravi most za kupčijo v jutrove dežele itd. Morebiti celo bliza prihodnost bo pokazala, katerih želje in namere se bodo tam doli v sedaj toliko nesrečni deželi, v tužni Bosniji izpolnile!

Gospodarske stvari.

Skušnje z raznimi sortami vinske trte na Štajerskem.

Ravnatelj vinorejske šole pri Mariboru gosp. Goethe je uredništvu "Slov. Gosp." blagodušno poklonil tiskano poročilo o lanjskem shodu avstrijskih vinorejcev v Mariboru. Iz zanimive knjige povzamemo za svoje vinogradarske bralce sledečo poročilo o skušnjah z raznimi sortami vinske trte na Štajerskem. Poročnik je bil daleč kot izvrsten vinorejec sloveči grajščinski oskrbnik v Brunseeju za Cmurekom, g. A. Werk. Zvedeni gospod pravi:

Naši vinogradi so zasajeni vseskozi po gričih in brežinah, ki se 800—1800 črevljev visoko spenjajo nad morjem. Vsi vinogradi skup merijo 60.000 oralov in dajejo poprek po 1.400.000 veder vina na leto. Najbolj severna črta, do katere še vinograde sadijo, gre od Voitsberga nad Gradec proti Fürstenfeldu. Od omenjene črte proti jugu se sploh pečajo ljudje z vinogradarstvom. Kedar se je to začelo, tega ne moremo natančno poizvedeti. Bržčas so Rimljani prvi pri nas sadili vinsko trto. Od tistih dob do sedanjih dni se obdelujejo na Štajerskem vinogradi in se je v teku tega časa zasadilo neznano veliko raznih trsnih sort. Stejemo jih okoli 200. Žalibog se nahajajo redko kde čisti nasadi samo ene sorte, ampak vse je pomešano brez ozira na zoritev, lego in zemljišče; včasih je samo v enem vinogradu po 20 in še več sort križem pomešanih. Ni čuda tedaj, ako naša vina ne slovijo, kakor bi zaradi dobre zemlje in in ugodnega podnebja slovela, če bi ljudje imeli čiste trsove nasade. Nekateri naših vinorejcev so to napako že spoznali ter svoje vinograde spremenili v čiste nasade in pridelujejo vina, za katera se kupci kar trgajo in jih radi dražje plačujejo, kakor vina iz pomešanih nasadov. Najbolj po Štajerskem razširjene sorte so sledeče, toda vselej so med seboj pomešano nasajene: 1. razne sorte šilharja — temu trsu pravijo tudi, da je tičnik, mali črni, tičina ali tudi mala modrina. — Šilharju primešani so sivi klešec (brauner Ortlieber) ali drobna kavka, potem siva rana zlahtna mušica (Klevner) in siva rabulina ali velika modrina tudi vranek, blapčovina itd. imenovana, ter storije z njim glavni nasad vinogradov od Voitsberga do Radl-na in Lučanj. Pridelano vino se imenuje šilhar (Schilcherwein) in se tam rado pije in včasih jako drago prodavljje, do 40 fl. vedro. Šilhar siln rad in močno rodi in dolgo trpi. Sladkorja se moštu nahaja 16—20 %, kisline pa 6—12 ‰. Tamošnji vinogradarji so že botli drugega trsovj nasaditi, pa vselej jim je spodletelo; ali tudi drugod šilhar neče storiti, kar dokazuje, da je ta trs le za ondišnjo z premogom prevlečeno zemljo. 2. V slovenskih gorica, potem v radgonskih črešnovskih, ljatomerskih, ormuških in haloških gorica in okoli Pohorja nadvlada vsem drugi sortam: moslovec, tudi šipon, malnjak ali formi imenovan. Tega trsa je največ na Štajerskem vendar on zabteva najboljšo, suho lego; sicer ro tudi v slabih in mokrih legah jako obilno in je malim gnojenjem zadovoljen, vendar daje tuk kislo vino. V dobrih letinah nareja čibebe, iz katerih se izdeluje potem najzlahtnejša samomašča — Ausbruchwein. Toda takim izvrstnim letina rado sledi po 10—12 let, v katerih moslovec ne prav ne dozori. Srednje vino iz moslovca je mladosti sladko in ognjevito, od 4 in 5 leta naprej pa močno starika: alkohol in pa kislina se poveč po okusu poznata. Sladkorja je v moštu 15—25 ‰ in kisline 7—12 ‰. Včasih pa